

Neumann Szilvia elkészült MSc dolgozatával: Az újulati és cserjeszint átalakulása ...

2019-06-18

Az ELTE Környezettudományi Centrum

tisztelettel meghívja

2018/2019. tanév tavaszi félévi

környezettudomány mesterszakos

diplomamunkák védésére

Neumann Szilvia (ELTE TTK Környezettudományi MSc) elkészítette és eredményesen megvédte "Az újulati és cserjeszint átalakulása vadkizárást követően a Nagy Istrázsa-hegy Erdőrezervátumban" című szakdolgozatát. A szakdolgozat két példányát az ER Archívumban helyeztük el.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Nagy Istrázsa-hegy Erdőrezervátum hazánk védelem alatt álló értékei közül kiemelkedik mind erdőtörténeti háttérével, mind egyedi növényzetével. A Gödöllői-dombság erdőit elsősorban az évszázadokon keresztül tartó legeltetés, makkoltatás és kaszálás, majd az ezt felváltó, I. Ferenc József osztrák császár és magyar-cseh király vadászati érdekeinek kedvező vadgazdálkodás és az ennek alárendelt erdőművelés formálta. Mindezek ellenére, az erdőrezervátum területén a *mezei juharos - gyertyánelegyes-kocsányos tölgyes* és a *kislevelű hársas - kocsányos tölgyes* reliktumtársulások idős állományai még jó állapotban maradtak fenn.

A Valkói Erdészet (Pilisi Parkerdő) munkatársainak természetközeli erdőkezelés melletti elkötelezettsége és a természetvédelem fellépése alapvető szemléletváltáshoz vezetett. A 2010-es üzemterv elkészítése és megvalósítása során az erdőgazdálkodó fokozatos vadkizárást és vadapasztást valósított meg a magterület (és a környező erdőtömb) bekerítésével, melynek hatására a vadlétszám jelentős mértékben lecsökkent az erdőrezervátum belterületein. A korábban nagy vadnyomás alatt álló erdők felszabadultak a kedvezőtlen hatások alól, mely az újulat feltörését évtizedeken keresztül visszatartotta. Az újulati és cserjeszintben felmért csúcsrágottság mértéke 2018-ra a kiindulási állapotokhoz képest nagyjából a harmadára esett vissza (34%-ról 13%-ra; az újulati szintben: 45%-ról 16%-ra, a cserjeszintben: 5,5%-ról 4,4%-ra). Az erdő regenerációja gyorsan és nagy eréllyel elindult, bár mind a mai napig rendszeresen lehet nagyvadra utaló életjelekkel találkozni a kerítésen belül.

Gyökeresen új helyzet bontakozott ki az erdő szerkezetében, mely során a mezei juhar és virágos kőris fiatal egyedei nagy számban nőttek bele a felsőbb szintekbe. A mezei juhar sűrűsége a vizsgált időszakban háromszorosára (2489 hajtás/ha-ról 6891 hajtás/ha-ra), míg a virágos kőrisé közel ötszörösére nőtt (712 hajtás/ha-ról 3398 hajtás/ha-ra) az újulati szintben. Más fajok mindeközben alig gyarapítják az újulati és cserjeszintet, habár a bibircses kecskerágó sűrűsége is szignifikánsan megnőtt (126 hajtás/ha-ról 314 hajtás/ha-ra).

Az újulat e gyors ütemű változása területileg nem egyformán történik: mértéke erősen függ a termőhelyi adottságoktól, a lombzat záródásától és a fényviszonyokat jól indikáló gypszint borítottságától, illetve attól is, hogy milyen állapotról indultak növekedésnek a csemeték. Ebből a szempontból az erdőrezervátum három fő erdőtípusa közül a virágos kőrises – molyhos tölgyes állomány újulati szintjében tapasztalható a legnagyobb változás: 2,5-szeres sűrűségnövekedés a kiindulási állapothoz képest; a mezei juharos – tölgyesekben „közepes” (valamivel több, mint 2-szeres növekedés), míg a gyertyános-tölgyesekben a legkisebb mértékű (másfélszeres sűrűsödés). Ugyanakkor a két szint sem egyformán változik: a magasabb (>130 cm) cserjeszintet még kevésbé érte el az újabb generációk felnövekedése (sűrűsödése), mint az 50 és 130 cm magasság közötti újulati szintet.

A régi egyensúly a természetes felújulást blokkoló vadrágás és az újulatsűrűsödés között, amely a korábbi évszázadok (legelő jószág) és évtizedek (nagyvad) során alakult ki és hosszú távon stabilizálódott, a vadkizárás következtében felborult. Mindazonáltal a megváltozott körülményekhez igazodó új egyensúly kialakulására még várni kell. Ugyanakkor a változások gyorsasága azt sugallja, hogy ez viszonylag hamar, akár már néhány évtizeden belül is

bekövetkezhethet. Éppen ezért kiemelkedően fontos a terület erdőállomány változásának monitorozása, mellyel nemcsak a természetes felújulási folyamatok dinamikája válhat érthetőbbé, hanem előrejelzéseket is adhatunk az erdőszerkezet változásának jövőjét illetően.

Related links

[ER Archívum](#)